

Posudek oponentky bakalářské práce

Lukáš Nečina: Analýza výstupů Miloše Zemana v pořadu Týden s prezidentem pohledem teorie populismu

Cílem bakalářské práce Lukáše Nečiny je zodpovězení výzkumné otázky „Které prvky pravicového a levicového populismu se v rétorice Miloše Zemana v pořadu „Týden s prezidentem“ vyskytují?“ (s. 3). Samotné téma je zajímavé a obhajoba jeho relevance je dle mého názoru přesvědčivá.

Strukturace teoretické kapitoly mi nebyla úplně jasná, zejména, co z informací, které autor čtenáři předkládá, je důležité pro jeho práci. Tedy, chápu představení různých přístupů k populismu, už mi ale nebylo jasné, jak autor sám chce populismus pojímat, a jakou funkci v tomto ohledu plní představení minimální a maximální definice populismu, s nimiž poté v práci zásadněji nepracuje. Naopak mi v teoretické části výrazně chybělo hlubší (a symetrické) představení konceptu levicového populismu, jehož hlavní prvky jsou – na rozdíl od pravicového populismu – představeny až v metodologické části práce.

V metodologické části práce autor představuje rozsáhlou analýzu textů – přepisů Zemanových rozhovorů v televizním pořadu. Pro analýzu si autor si nadefinoval kritéria obsahu pro pravicový a levicový populismus i očekávaný obsah, který by těmito kritériím odpovídal. Podle nich pak v textech hledá pasáže, které v analytické kapitole u jednotlivých kategorií předkládá a pokouší se o jejich systematizaci (příčemž některé kapitoly jsou více provázány než jiné). Dochází ke zjištění, že Zemanovy výroky s výjimkami naplňují spíše znaky pravicového populismu a nenaplňují žádné znaky levicového populismu.

S představeným postupem bych chtěla polemizovat. Pokud chápu správně koncept populismu, je jeho hlavním znakem kritika zkorumpovaných a zkažených elit a stavění se na stranu obyčejného lidu. S tímto základem se pak mohou pojít různé ideologie. Určení kritérií levicového a pravicového populismu v případě této práce se ale nezaměřuje na to, jak se u Zemana projevuje populismus v jednotlivých kategoriích (tedy např., jak v se projevuje antagonismus lidu a elit v tématu vztahu k institucím, médiím, oponentům, nebo vztahu k EU), ale spíše vybírá všechny odkazy spojené s kategoriemi a popisuje je, případně skládá za sebe.

Populistická kritika institucí pak podle autora u Zemana může být kritikou Senátu za to, že zvolil konkrétního ústavního soudce, či kritika jeho neúčinnosti. Osobně v těchto pasážích vidím kritiku konkrétní instituce (pro její zbytečnost či špatné rozhodnutí), ale ne nutně onu populistickou kritiku instituce. To, že jde o populismus, mělo být více dokresleno právě interpretací toho, jak Zeman spojuje Senát se zkaženou elitou pracující proti obyčejnému lidu.

Velmi podobně na mě působí např. i kapitola o politické korektnosti, kde se autor věnuje Zemanově kritice politických oponentů. Obsah kritiky politiků v citovaných úryvcích osobně nepovažuji za populistický, a umím si představit, že stejnou rétoriku vůči svému oponentovi použije politik, kterého na jejím základě nikdo z populismu nenařkne. I kritika imigrace, na kterou autor u různých kategorií

upozorňuje, může být nepopulistická. Onen populistický obsah měl být dle mého názoru lépe obhájen.

S tím se pojí asi moje nejzásadnější připomínka k celé práci, a byla bych ráda, kdyby se k ní autor v průběhu obhajoby vyjádřil: Zaměříme-li se na Zemanovy výroky v jednotlivých kategoriích, jakým způsobem odlišíme populistické a nepopulistické chování.

U témat spojených s levicovým populismem, je tento paradox možná patrnější. U témat, jako kritika oligarchie, apel na sociální rovnost, či rozšiřování práv menšin, je nasnadě otázka – jak by se od sebe v jednotlivých kategoriích lišil levicový populist a levicový politik.

Těmto otázkám pak nahrává skutečnost, že autor v jednotlivých kapitolách nevyvozuje analytické závěry, a někdy pouze řadí citáty za sebe bez komentáře, který by citáty spojil dohromady a vypíchl důležité společné znaky, spojil s teoretickým konceptem populismu (extrémní je v tomto kapitola o přístupu k ekologické politice na s. 31). Analytické shrnutí se nachází až v předposlední kapitole, která shrnuje Zemanovy postoje ve všech kategoriích.

Autora bych chtěla poprosit, aby se v rámci obhajoby vyjádřil ke dvěma otázkám:

Jak byste v práci rozlišil mezi populistickou a nepopulistickou kritikou médií či oponentů?

Proč v kritériu vztahu k oligarchii u levicového populismu pracujete pouze se vztahem Zemana k A. Babišovi, a ne jiným bohatým podnikatelům v ČR (např. onomu Bakalovi)?

Závěrem: práce přináší zajímavé a relevantní téma a zpracovává velké množství empirického materiálu. Teoretické kapitole však chybí jistější strukturace a některé konkrétní informace. Analýze by prospělo větší zpětné zaměření na teorii populismu a jeho hlavní a definující antagonismus lidu a elit. Analytické zhodnocení zaměřené zřetelně na naplnění konceptu populismu v závěru každé kapitoly, by práci výrazně pomohlo.

Bakalářskou práci Lukáše Nečiny doporučuji k obhajobě.

V Hradci Králové, 17. 5. 2021

Mgr. Petra Vodová, Ph.D.